249449 ـ از روی نادانی روزه نگرفته، آیا باید روزه‌هایش را قضا کند؟

سوال

وقتی روزه بر من واجب شد رمضان اول را به سبب نادانی و عدم اطلاع از اینکه روزه بر من واجب است روزه نگرفتم اما بعدا در یک هفتهٔ پایانی رمضان متوجه شدم و پس از پاکی از حیض چهار روز رمضان مانده بود که به سبب بیماری و حالت تهوع نتوانستم روزه‌اش بگیرم. آیا باید یک ماه کامل روزه شوم یا فدیه بدهم؟ اما من دقیقا یادم نیست چند روز را روزه نگرفته‌ام و همینطور در آن سالی که روزه بر من واجب شد نماز نخوانده‌ام، زیرا آن وقت این را نمی‌دانستم. آیا این نمازها را نیز باید قضا کنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

شما باید همهٔ روزهایی را که در رمضان روزه نبوده‌اید قضا کنید، چه روزهایی که در حال حیض بوده‌اید و چه دیگر روزهای ماه و اگر ندانستید که چند روز را روزه نبوده‌اید باید برای حساب تعداد آن تلاش کنید و بر اساس گمان غالب خود روزه بگیرد.

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«اگر روزه را از روی جهل ترک کرده و مثلا گمان داشته که روزه برای او واجب نیست، مانند دختری که در سن پایین و با عادت ماهیانه به بلوغ برسد و گمان کند بلوغ با کامل شدن پانزده سال اتفاق می‌افتد، برای او واجب است که قضایش را به جای آورد، زیرا واجبات با جهل از گردن انسان ساقط نمی‌شود.

این مساله برای خیلی از زنانی که با حیض به بلوغ می‌رسند و سن کمی دارند اتفاق می‌افتد و شرم می‌کنند این را به خانواده‌شان بگویند و می‌بینی که روزه نمی‌گیرند و گاه حتی در روزهای حیض روزه می‌گیرند.

به شخص اولی که روزه نگرفته می‌گوییم: باید ماه‌هایی را که پس از بلوغ روزه نبوده‌ای قضا کنی.

و به دومی می‌گوییم روزه‌هایی را که در ایام حیض گرفته باید تکرار کند زیرا روزه در حال حیض صحیح نیست.».

(فتاوی نور من الدرب شیخ ابن عثیمین: ۲/ ۱۱).

اما در مورد نماز، او باید بسیار نماز مستحب بخواند زیرا نماز مستحب نقص نماز فرض را جبران می‌کند.

ترمذی (۴۱۳) از ابوهریره روایت کرده گفت: شنیدم رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرمود: نخستین چیزی که از بنده در مورد اعمالش در قیامت پرسیده خواهد شد نماز اوست، پس اگر درست بود رستگار شده و پیروز گشته و اگر فاسد بود نومید و زیانکار شده، پس اگر از نمازهای فرضش چیزی کم بود پروردگار عزوجل می‌گوید: ببینید آیا بنده‌ام نماز تطوعی دارد، پس آنچه از فرض ناقص است را با آن کامل می‌کنند، سپس دیگر اعمالش نیز بر حسب همان خواهد بود آلبانی در صحیح سنن ترمذی آن را صحیح دانسته است.